

بسمه تعالی

حضور کودک معلول در خانواده - قسمت یازدهم

کودک ناشنوا - قسمت ششم

دکتر محمد کمالی

از جمله دغدغه های اصلی والدین کودکان معلول و بویژه ناشنوا یا کم شنوایان ، موضوع آموزش و تحصیل آنان است. پیش از این به طور مختصر در مورد نوع و میزان کم شنوایی و نحوه آموزش و تحصیل ایشان اشاره نمودیم . در این قسمت بحث مختصری در مورد شیوه ها و روش های آموزشی خواهیم داشت . در این مورد هم از مساعدت های آقای محمدحسن ملایری عضو هیأت علمی دانشکده علوم توانبخشی بهره مند بوده ایم.

روش های متنوعی برای آموزش نوزادان و کودکان خردسال کم شنوا وجود دارد . تصمیم گیری در مورد روش آموزشی برای کودک با والدین است و این مهمترین قسمت در برنامه درمانی کودک است . سه روش و برنامه آموزشی بر این گونه افراد عبارتند از : 1 - روش ارتباط کلی ، 2 - روش شنیداری - شفاهی و 3 - روش شنیداری - کلامی . انتخاب برنامه آموزشی به عوامل مختلفی همچون ، تشخیص کم شنوایی کودک ، میزان کم شنوایی ، مشکلات یا دیگر معلولیت های همراه و توانایی خانواده برای کمک به آموزش کودک و ... بستگی دارد و هر روشی برای هر کودکی مناسب نخواهد بود.

روش ارتباط کلی چیست ؟

در این روش از ترکیب زبان اشاره و گفتار استفاده می شود. هر چند کودکان از سمعک استفاده می کنند ولی بیش از گوش دادن ، در این روش به زبان اشاره تأکید می شود که جزء اصلی برنامه درمانی می باشد. مزیت این روش آن است که کودکان زبان را سریع تر یاد می گیرند ، زیرا اشارات به سهولت قابل مشاهده و درک هستند. والدین هم باید اشارات را یاد بگیرند ، در غیر اینصورت قادر به برقراری ارتباط با کودک نخواهند بود . در این روش کودکان غالباً به مهارتهای گفتاری قابل توجهی دست پیدا نمی کنند. این روش برقراری ارتباط با سایر ناشنوایان را تسهیل می کند اما ممکن است در ارتباط با سایر افراد جامعه مشکلاتی وجود داشته باشد . این کودکان باید در مدارسی تحصیل کنند که معلمین آنها برای برقراری ارتباط از زبان اشاره استفاده نمایند.

روش شنیداری - شفاهی چگونه است ؟

در این روش کودک از طریق نگاه کردن به صورت گوینده (گفتار یا لب خوانی) و استفاده از سمعک، گفتار را فرا گرفته و صحبت می نماید. مزیت این روش، بهبود وضعیت ارتباطی فرد یا افراد عادی جامعه است. البته کار گفتارخوانی دشوار است زیرا همه اصوات روی لب ها مشاهده نمی شوند و برخی روی لب ها، شکل یکسانی دارند. (مثل پ، ب، م). کودکانی که با این روش آموزش نمی بینند می توانند در مدارس عادی یا مدارس ویژه کودکان کم شنوا تحصیل نمایند. در مدارس عادی نیاز به یک معلم رابط هم وجود دارد و حضور گفتار درمان می تواند به توسعه و رشد مهارت های شنوایی، زبانی و گفتاری وی کمک نماید.

روش شنیداری - کلامی چیست؟

این روش، نوع توسعه یافته روش شنیداری - شفاهی است. اعتقاد بر این است چنانچه از سمعک مناسب استفاده شود، تقریباً همه کودکان کم شنوا می توانند استفاده از شنوایی را فرا گیرند. در این روش کودک می آموزد که چگونه از باقی مانده شنوایی خود برای یادگیری زبان و کنترل گفتارش استفاده کند و آموزش لب خوانی و زبان اشاره در اینجا انجام نمی شود. در این روش برخورداری از وسیله تقویت کننده صوتی مناسب (سمعک، دستگاه FM و یا کاشت حلزونی) بسیار حائز اهمیت است، زیرا یادگیری از طریق گوش دادن، مستلزم تقویت مناسب باقیمانده شنوایی است. البته باید در نظر داشت همه کودکان کم شنوا، قادر به استفاده از این روش نیستند.

چگونه می توان بهترین برنامه آموزشی را انتخاب کرد؟

این کار بسیار مشکل است و تنها با صرف وقت و تأمل بسیار امکانپذیر است. برای اینکار، مشاهده انواع برنامه ها و گفتگو با درمانگران مختلف، صحبت با والدین کودکان کم شنوا در برنامه های مختلف درمانی و نیز گفتگو با کودکان کم شنوای بزرگتر می تواند به خانواده در انتخاب برنامه آموزشی مناسب کمک کند.

در صورت نامناسب بودن برنامه درمانی چه باید کرد؟

هر برنامه آموزشی برای هر کودک کم شنوا مناسب نیست و برای تعیین مناسب بودن برنامه درمانی باید هر چند وقت یکبار بصورت دوره ای، نتایج آن را مورد بررسی قرار داد. در صورتی که برنامه درمانی کودک، نتایج موفقیت آمیزی را حاصل نکرده باشد، یا پیشرفت کودک، همانطور که انتظار می رفت نباشد، می توان نسبت به تغییر برنامه آموزشی اقدام نمود.

امیدوارم در این 6 قسمت اطلاعات کافی در مورد کودکان کم شنوا و ناشنوا ارائه کرده باشیم. از قسمت دوازدهم در مورد کودک کم توان ذهنی سخن خواهیم گفت.

